

НОВИЙ ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПУСТКИ ДЛЯ ПРАЦІВНИКА

НОВИЙ ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПУСТКИ

07 липня 2021 року постановою КМУ № 693 затверджено Порядок надання відпустки при народженні дитини (далі – Порядок № 693).

Цей порядок розроблено на виконання нововведень Закону України від 15.04.2021 р. № 1401-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька у догляді за дитиною» (далі – Закон № 1401), який набрав чинності 09.05.2021 р. Цим Законом внесено зміни до КЗпП та до Закону України від 15.11.1996 р. № 504 «Про відпустки» (далі – Закон № 504).

Законом № 1401 та Порядком № 693 для працівників передбачено **новий вид соціальної відпустки – одноразова відпустка при народженні дитини**. Вона надається за бажанням працівника і оплачується роботодавцем (при цьому роботодавець не має права відмовити працівнику). Її тривалість становить до 14 календарних днів (далі – к. дн) без урахування святкових і неробочих днів (п. 4 Порядку № 693). Тобто працівник може взяти її і на менший період.

Право на відпустку при народженні дитини має працівник, який є:

- **чоловіком** дружини, яка народила дитину;
- **батьком дитини, який не перебуває в зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини**, за умови що вони спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки;
- **бабусею, або дідусем, або іншим повнолітнім родичем дитини (повнолітнім рідним братом чи сестрою)**, які фактично здійснюють догляд за дитиною, мати чи батько якої є одинокою матір'ю (одиноким батьком).

При цьому відповідно до п. 2 Порядку № 693 **одиноким мати** – це мати, у актовому записі про народження дитини якої відомості про чоловіка як батька дитини внесені в установленому порядку за її вказівкою, або мати дитини, батько якої помер чи відповідно до рішення суду позбавлений батьківських прав, визнаний безвісно відсутнім або оголошений померлим, якщо ця дитина не була усиновлена іншим чоловіком.

А **одиноким батьком** – це батько дитини, матір якої померла, або відповідно до рішення суду позбавлена батьківських прав, визнана безвісно відсутньою чи оголошена померлою, якщо ця дитина не була усиновлена іншою жінкою.

Статус «одиноким батьком» підтверджується свідоцтвом про смерть матері дитини або рішенням суду про позбавлення її батьківських прав, визнання безвісно відсутньою чи оголошення померлою.

Відпустка при народженні дитини надається лише **одній особі** із зазначених категорій не пізніше ніж **протягом трьох місяців** з дня народження дитини і має бути використана не пізніше 104-го дня з дня народження (п. 4 Порядку № 693).

Згідно з ч. 3 ст. 254 Цивільного кодексу України строк, обчислюваний місяцями, закінчується у відповідне число останнього місяця строку. Якщо кінець строку, обчислюваного місяцями, припадає на місяць, що відповідного числа не має, то строк закінчується в останній день цього місяця.

Наприклад, якщо дитина народилася 01.06.2021 р., то таку відпустку працівник може взяти у період з 01.06.2021 до 01.09.2021 (включно), а якщо народилася 15.06.2021 – з 15.06.2021 до 15.09.2021 (включно).

Відпустка при народженні дитини **не підлягає грошовій компенсації та поділу на частини** (п. 5 Порядку № 693). У разі народження двох і більше дітей від однієї вагітності її **тривалість не збільшується**. Роботодавець має виплатити відпускні за час відпустки протягом трьох днів з дня її початку (п. 12 Порядку № 693). При цьому розрахунок відпускних здійснюється за загальними правилами.

Працівник, який протягом трьох місяців з дня народження дитини був звільнений та працевлаштований

до іншого роботодавця, до заяви про надання відпустки повинен додати також довідку про її невикористання на попередньому місці роботи (п. 10 Порядку № 693).

Час відпустки при народженні дитини включається до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку (ст. 9 Закону № 504).

Роботодавець не має права відкликати працівника з такої відпустки, оскільки таке право передбачено тільки щодо щорічної та додаткової відпустки (ст. 12 Закону № 504, лист Мінсоцполітики від 17.10.2016 р. № 576/13/116-16).

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Відпустка при народженні дитини надається роботодавцем на підставі заяви, поданої працівником. Заява складається у довільній формі. Для зручності читачів наведемо її зразок.

Зразок Директору ТОВ «Сонячне» Кошелю О. М. економіста Савченка Л. І.
ЗАЯВА
<p>Прошу надати мені відпустку при народженні дитини як батьку новонародженої дитини тривалістю 14 календарних днів з 24.05.2021 р.</p> <p>Додаю:</p> <p>Копію свідоцтва про народження дитини 11 травня 2021 року;</p> <p>Копію свідоцтва про шлюб.</p> <p>21.05.2021 р.</p> <p style="text-align: right;">Савченко</p>

До заяви додаються документи, що підтверджують право на таку відпустку, до них належать:

- ➔ документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини, або свідоцтво про народження дитини (для усіх працівників, що мають право на відпустку);
- ➔ свідоцтво про шлюб (додатково для чоловіка жінки, що народила дитину);
- ➔ довідка про реєстрацію місця проживання (додатково для чоловіка, який не перебуває в зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини);
- ➔ заява, в якій засвідчується невикористання такої відпустки та зазначається, що працівник, який подав заяву, фактично здійснюватиме догляд за дитиною (додатково для баби, діда або іншого повнолітнього родича дитини, батько або матір якої є самотніми);
- ➔ свідоцтво про смерть матері дитини або рішення суду про позбавлення її батьківських прав, визнання безвісно відсутньою чи оголошення померлою (додатково для баби, діда або іншого повнолітнього родича дитини, батько якої є самотнім);
- ➔ витяг з Реєстру про державну реєстрацію народження дитини чи довідки про народження із зазначенням відомостей про батька дитини відповідно до ст. 135 Сімейного кодексу України або свідоцтво про смерть батька дитини чи рішення суду про позбавлення його батьківських прав, визнання безвісно відсутнім чи оголошення померлим (додатково для баби, діда або іншого повнолітнього родича дитини, матір якої є самотньою);
- ➔ підтвердження про невикористання відпустки при народженні дитини, видане роботодавцем на попередньому місці роботи (додатково для осіб, які протягом трьох місяців змінили місце роботи).

На підставі заяви роботодавець видає наказ (пропонуємо таку форму).

Зразок

ТОВ «СОНЯЧНЕ»

НАКАЗ

24.05.2021

м. Полтава

№ 47-В

Про надання відпустки
при народженні дитини
Савченку Л. І.

Відповідно до ст. 773 КЗпП, ст.19¹ Закону України «Про відпустки» та Порядку надання відпустки при народженні дитини, затвердженого постановою КМУ від 07.07.2021 р. № 693

НАКАЗУЮ:

Надати САВЧЕНКУ Леоніду Івановичу, економісту ТОВ «Сонячне» відпустку при народженні дитини тривалістю 14 календарних днів з 24.05.2021 р. по 06.06.2021 р. включно.

До роботи стати 07.06.2021 р.

Підстава: заява Савченко Л. І. від 21.06.2021 р.

Голова

Кошель

О. М. Кошель

З наказом ознайомлений
(підпис)

Л. І. Савченко

24.05.2021 р.

ПОРІВНЯННЯ У ПРАВАХ МАТЕРІ ТА БАТЬКА

Прийняття Закону № 1401 було обумовлено необхідністю забезпечення рівних можливостей для чоловіка й жінки у питанні поєднання роботи із сімейними обов'язками. Зокрема, усуваються законодавчі прогалини, що обмежують право батька на відпустку для догляду за дитиною.

Так, у новій редакції викладена ч. 4 ст. 51 КЗпП і відтепер **право на скорочену тривалість робочого часу за рахунок власних коштів роботодавця має не тільки матір, а й батько** дітей віком до чотирнадцяти років або дитини з інвалідністю.

Крім того, скорочена тривалість робочого часу встановлена для одиноких матерів та батьків, які виховують дитину без батька (матері), у тому числі у разі тривалого перебування матері в лікарняному закладі.

Право на відпустку для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустку без збереження заробітної плати мають не тільки матір, а й батько дитини, баба, дід, повнолітні рідні брат чи сестра та особи, які усиновили чи взяла під опіку дитину, один із прийомних батьків чи батьків-вихователів осіб (ст.179 КЗпП).

Раніше така відпустка працівникам цих категорій, які фактично доглядали за малюком, надавалася на підставі довідки з місця роботи або навчання матері про те, що вона вийшла на роботу до закінчення терміну її декрету. Таким чином, існував дискримінаційний підхід, за яким право батька чи інших родичів на відпустку для догляду за дитиною було похідним від права матері, тобто лише мати могла делегувати право на декрет іншим особам.

Батько отримав право на додаткову відпустку працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи (ст. 182¹ КЗпП).

Зоя Васильова, експерт з трудового права